

Närsjukvårdens förvaltning

Anna Rundberg
Områdeschef Vårdcentralen Halland

Beslutsförslag

Datum	Diarienummer
2022-05-05	DN NSV220025

Driftnämnden Närsjukvård**Uppdrag om mobil vård; När vården knackar på****Förslag till beslut**

Driftnämnden Närsjukvård beslutar att

- uppdraget om utredning av mobil vård; När vården knackar på § 41, 2021-05-26 är slutfört.
- översända beslutet till regionstyrelsens hälso- och sjukvårdsutskott med förslag att utreda;
  - genomförande av hälsosamtal för 75-åringar inom Vårdval Halland
  - effekter av ersättningen för mobil vård inom Vårdval Halland

Sammanfattning

Driftnämnden Närsjukvård gav i maj 2021, § 41 i uppdrag till förvaltningen att

- ta fram en nulägesanalys över hur Närsjukvårdens vårdcentraler arbetar med hembesök
- samt ge förslag på rutiner för mobil vård i syfte att komma närmare en god och nära vård i Halland.

Nedan redovisas nulägesbild samt möjliga insatser för mobil vård i Halland.

Nulägesbild av hembesök

Ett nytt avtal gällande hemsjukvård tecknades mellan Region Halland och de halländska kommunerna 2015, förnyat för perioden 2021-2028, se bilaga 2. I denna överenskommelse har kommunerna ansvar för vård av patienter i deras eget hem. Kommunerna har vård och omsorgspersonal men den högsta medicinska kompetensen ligger på regionen för läkaransvaret. Det är patientens läkare på den vårdcentral patienten är listad som har patientansvaret. Inskrivning i hemsjukvård sker när patienten har ett varaktigt behov av vård i hemmet och bör ske genom att en SIP, samordnad individuell plan, upprättas tillsammans med de olika parterna. För patienter som endast har ett temporärt behov av hemsjukvård och normalt kan ta sig till vårdcentralen för vård finns ett avtal där vårdcentralen ”avropar” vård som då utförs av kommunens sjuksköterskor, via så kallade enstaka hembesök.

Genom ett särskilt uppdrag i Vårdval Halland, har samtliga Särskilda boenden i Halland en vårdcentral knuten till sig för råd och stöd. I praktiken listar sig ofta de boende på den aktuella vårdcentralen och läkare kommer ut regelbundet för råd, stöd samt utför hembesök till dessa patienter.

När det gäller behov av hemsjukvård ska patienter skrivas in i den kommunala hemsjukvården och där få sina behov av vård och omsorg tillgodosedda. Bor man långt ifrån den vårdcentral man är listad på och har svårigheter att ta sig dit ska det kunna föranleda en inskrivning i hemsjukvård, se bilaga 2.

Hembesök av vårdpersonal

För patienter med hemsjukvård i ordinärt boende ansvarar läkare på vårdcentral där patienten är listad. Andra yrkeskategorier som också gör hembesök är exempelvis arbetsterapeuter, fysioterapeuter och distriktssköterskor.

Totala antalet hembesök inom Vårdcentralen Halland per kategori

	2019	2020	2021
Arbetsterapeut	2570	2844	3057
Fysioterapeut	22	59	53
Läkare	3016	2213	2715
Sjuksköterska/DSK	368	797	463
Undersköterska	3461	4953	7018

Antal hembesök genomsnitt per månad per 23 vårdcentraler

	2019	2020	2021
Arbetsterapeut	9,3	10,3	11
Fysioterapeut	0,08	0,2	0,2
Läkare	10,9	8	9,8
Sjuksköterska/DSK	1,3	2,8	1,6
Undersköterska	12,5	17,9	25,4

Det är stora variationer mellan vårdcentralerna där vissa knappt gör några hembesök av sjuksköterska och undersköterska medan andra gör många. Antalet hembesök för läkare ligger relativt konstant. Fysioterapeuter på vårdcentralen gör få hembesök.

Läkarmedverkan

Emellanåt är det svårt för läkare på vårdcentralen att genomföra hembesök, vilka är det centrala för att patienterna fortsatt ska kunna vårdas i hemmet. Med anledning av detta startades ett projekt 2015 med läkarmedverkan i hemsjukvård. Läkarmedverkan, stöttar upp patienter med hemsjukvården i ordinärt boende. Sedan januari 2021 är verksamheten permanentad och även utökad. Läkarmedverkan i hemsjukvård ansvarar numera även för patienter på kommunernas korttidsboende. Resurserna är dock inte tillräckliga för att ta över ansvaret för samtliga patienter med hemsjukvård i ordinärt boende utan ansvaret ligger fortsatt på den listade vårdcentralen. Antal besök 2021 visar på en ökning med 45 procent från föregående år.

2020	2021	2021	2021
besök	patienter	besök	patienter
4 115	1 432	7 475	2 188

Palliativ konsult team

För patienter i palliativt skede finns ett konsultteam, PKT (Palliativa konsultteam), anslutet till specialistvården. Läkaransvaret för patienterna som vårdas hemma ligger dock kvar på den vårdcentral där patienten är listad.

Jourtid

Under jourtid har Hallandsjouren ansvar för hemsjukvårdens patienter både i ordinärt och särskilt boende.

Hembesök för BVC

Inom barnhälsovården är hembesök en naturlig del av kontakten, oftast sker det första mötet med BVC sköterskan i hemmet hos det nyfödda barnet och dess föräldrar. Därefter sker ytterligare hembesök vid 8 månader, samt vid behov. När barnen börjar skolan tar skolhälsovården över ansvaret.

Möjliga insatser för mobil vård

Mobil vård är vård där patienten inte behöver komma till vårdinrättningen. Nedan beskrivs exempel på möjliga insatser för mobil vård. Det handlar både om områden som är under utveckling och analys av andra möjliga insatser.

Digifysisk vård

Driftnämnden Närsjukvård beslutade i juni 2020 att ge Närsjukvården Halland uppdraget att utveckla verksamheternas digitala närvaro genom att starta en digital vårdcentral som samordnas av befintliga resurser, men med tillförda medel för projektledarbehov.

Vårdcentralen Halland har under 2021 arbetat för att möjliggöra start av nya digitala vårdmöten under början av 2022. Den digitala ingången och de första digifysiska arbetssätten införs på samtliga vårdcentraler under mars/april 2022. Satsningen innebär ökade möjligheter till mobila kontakter med patienter som har svårt att ta sig till vårdcentralen idag, både på grund av fysiska skäl eller på grund av tidsbrist. Införandet i år är ett första steg för att kunna erbjuda mer vård där patienten befinner sig; i hemmet, på skolan eller på jobbet. Under utvecklingen av verksamheten kommer fler mobila digitala hjälpmedel successivt att läggas till basutbudet, bland annat ser man framåt på möjligheten att använda distansmonitorering, vilket bland annat minskar resor ytterligare till och från vårdcentralen.

Fortsatt utveckling av den digifysiska vården prioriteras av Region Halland och i Närsjukvården Hallands verksamhetsplan 2023.

Bussar/mobila enheter bemannade med vårdpersonal

Nedan beskrivs en övergripande analys av mobil vård genom buss/mobil enhet utifrån områden som arbetsmiljö, produktionskapacitet, restid, vårdhygien med mera.

Bussar/mobila enheter behöver bemannas med medicinsk vårdpersonal, vilka ska finansieras inom ersättningen för Vårdval Halland. En buss bedöms tillsammans kunna ha cirka fyra besök per dag. Motsvarande vårdpersonal kan på en vårdcentral ha cirka åtta besök per medarbetare per dag. Hembesök som görs med buss/mobilenhet skulle därmed innebära ett produktionsbortfall på omkring 75 procent.

Mottagning	Vårdpersonal	Besök per dag	Besök per månad	Produktionsbortfall
Buss	2 st distriktsköterskor	4	84	75%
Vårdcentral	2 st distriktsköterskor	16	336	

Det här innebär också en risk för stora undanträngningseffekter när personal ska arbeta på en mobil enhet i stället för att ta hand om betydligt fler patienter på vårdcentralen.

Då ensamarbete ska undvikas behöver bussen bemannas av två resurser vilket innebär ökad andel icke-vårdtid. Tid behöver också läggas på resor till och från den plats som bussen ska besöka. Även regler och riktlinjer för vårdhygien gör att färre besök per timme kan utföras på en buss än på en vårdcentral. Det är svårt och tar längre tid att hålla samma hygien och vårdstandard som personalen kan göra på vårdcentral då bussens utrymme och möjlighet till rengöring är begränsad.

Bussen ger heller inte möjlighet till väntrum vilket ger sämre förutsättningar för sjuka individer som kan behöva vänta utanför oavsett väder. Bussar används idag för både blodgivning och vaccinationer, men handlar då främst om friskvårdande insatser och bussen besöks av friska personer.

En mindre buss med viss utrustning kostar uppskattningsvis ca 1,5 mkr att införskaffa. Det kan krävas speciellt körkortstillstånd, utifrån bussens längd och vikt. Bussen behöver parkeras på ett speciellt ställe vid en speciell tidpunkt, det måste finnas möjlighet att kunna koppla in färskt vatten och avlopp, elektricitet och möjlighet till internetuppkoppling för att kunna komma åt journaluppgifter. Medel till investeringar för buss och material

behöver finansieras genom ersättningen för Vårdval Halland och troligen räcker det inte med en buss/enhet för att tillgodose jämlik vård över hela länet.

Den samlade bedömningen är att mobila enheter inte bör prioriteras ur ett jämlikhets- kvalitets- och tillgänglighetsperspektiv. Det är även svårt att motivera mobila enheter utifrån ett ekonomiskt perspektiv, med nuvarande ersättningsmodell skulle resurser behöva flyttas från fysiska enheter till mobila.

Hembesök och mobila team

Nulägesanalysen visar att primärvården i Närsjukvården Halland generellt gör få hembesök, framför allt av andra professioner än läkare inkluderat Läkarmedverkan. Enligt överenskommelse med de halländska kommunerna 2015 bedrivs merparten av hemsjukvård av kommunernas personal. Ansvaret för bemanning av läkare ligger på regionen. För att förbättra stödet för patienterna med hembesök i ordinärt boende och till sjuksköterskorna i hemsjukvård finns sedan 2015 mobila läkarteam.

Omvärldsanalysen, bilaga 1, visar att andra regionen utvecklat mobila team som kan bestå av olika sorters professioner och vara inriktade på olika typer av insats. De kan ha en mer preventiv ansats där sjuksköterska, dietist, fysioterapeut, anhörigsamordnare eller kommunens öppna verksamhet inkluderas. De kan också ha en inriktning som är mer medicinsk där läkare och sjuksköterska/undersköterska arbetar tillsammans med kommunens sjuksköterskor.

Denna lösning tillämpas inte av Region Halland då uppdraget att utföra hembesök för exempelvis läkare, sjuksköterska, arbetsterapeut, fysioterapeut och undersköterska, redan ligger på vårdcentralerna inom Vårdval Halland. För att skapa högre incitamentet att öka antalet hembesök behövs att en bedömning av de ekonomiska förutsättningarna för hembesök ses över inom ramen för hela Vårdval Halland.

Äldremottagningar på vårdcentraler

Äldremottagning kan ses som en form av lösning för samma målgrupp som skulle kunna tillgodogöra sig mobila former av vård, såsom mobila team eller enheter främst riktar sig mot. Mottagningen utgör ett särskilt spår för personer med behov av en lätt väg in, sammanhållen vård och helhetsperspektiv. En direkt telefonlinje, lite längre besökstider och möjlighet till hembesök är andra viktiga faktorer. Fokus och helhetstänk för sköra patienter kan förhoppningsvis öka tryggheten och ge en stabilare hälsa.

Närsjukvårdens vårdcentraler i Fjärås och Laholm har båda på eget initiativ startat äldremottagningar inom ramen för ersättningen för Vårdval Halland.

För att stärka den mobila vården kan äldremottagningar prioriteras genom en utbyggnad av äldremottagningar i länet för att ge äldre personer med behov av sammanhållen vård sina behov tillgodosedda på ett effektivt sätt. Äldremottagningar kan etableras i de fall då vårdcentralen anser att de har den målgrupp och demografi i sitt område som kan få nytta av insatsen.

Hälsosamtal samt hälsokontroll för 75-åringar

Flera regioner arbetar preventivt med strukturerade hälsosamtal kombinerat med hälsokontroll, vilket också kan ses som en insats för samma målgrupp som skulle kunna tillgodogöra sig de mobila formerna av vård. Hälsosamtal fokuserar på olika saker då målet med samtalet och målgruppen kan se olika ut. I tillägg till samtalet görs fysiska kontroller i form av exempelvis blodtryck, puls, blodsocker och exempelvis test för att identifiera fallrisk eller läkemedelsgenomgång. Hälsosamtal för 75-åringar kan vara en insats som ger effekt men kräver resurser initialt. Insatsen behöver därför innefatta alla vårdcentraler inom Vårdval Halland.

I Region Halland finns det beslut om att 40 åringar i länet ska erbjudas ett standardiserat hälsosamtal, som föranleds av provtagning, för att förebygga och identifiera hjärt-kärlsjukdom och diabetes. Införandet har tillfälligt pausats på grund av pandemin och beräknas nu införas på ett antal uttagna pilotvårdcentraler andra kvartalet 2022.

Hälsosamtal tillsammans med äldremottagningar skulle kunna bli ett attraktivt arbetssätt för både patienter och personal i Halland och helt i linje med målbilden om att vården ska vara enkel, trygg, gemensam och förebyggande. Hälsosamtal för 40-åringar pågår som pilotprojekt inom Region Halland och Närsjukvården Halland ser därför gärna att hälsosamtal för andra åldersgrupper utreds vidare för hela Vårdval Halland.

Övervägande

Ett större antal hembesök av läkare är önskvärt för en sammanhållen vård. Även för andra yrkeskategorier kan ett hembesök vara värdefullt för bedömning och planering av fortsatt vård eller i preventivt syfte. Många studier visar att hembesök av vårdpersonal resulterar i att patienten kan vårdas

längre i hemmet. Ett hembesöks värde måste däremot ställas mot det produktionsbortfall som sker då det kräver långt mer tid än ett besök på mottagningen. Risk finns annars för en undanträngningseffekt. Hembesök tar ökade resurser i anspråk samtidigt som vårdpersonal inte producerar lika mycket som de skulle kunna göra på sin vårdcentral.

Närsjukvården Halland ser gärna att man inom Region Halland utreder vilka effekter det skulle kunna få om ersättningsmodellen för Vårdval Halland premierade hembesök. Västra Götalandsregionen och Region Jönköping är två av landets regioner som gör det redan idag.

Enligt det hemsjukvårdsavtal som idag reglerar uppdraget mellan kommun och region sker hembesök till patienter i huvudsak av den kommunala vård- och omsorgspersonalen. Undantag är läkare där regionen har ansvaret. Det kan finnas en gränsdragningsproblematik mellan region och kommun om allt fler sjukvårdande åtgärder ska göras i hemmet av vårdcentralens medarbetare. Samverkan och kommunikation mellan kommun och region behöver stärkas i de befintliga sammanhang som finns för att hålla samman vårdkedjan. Äldremottagningar på vårdcentraler inom Vårdval Halland är en insats som skulle kunna öka möjligheterna till en sammanhållen, god och nära vård i samverkan mellan kommuner och region. Kontakterna med övriga aktörer, inom hemsjukvård kan stärkas och upprätthålla en god kommunikation med kommunens personal så att den mobila vården/hembesök för patienten fungerar optimalt.

Demografin för vårdcentralernas listade patienter varierar över länet, både på grund av vårdcentralens storlek men också på grund av områdets demografi. Vissa vårdcentraler som har en övervägande del äldre patienter, kan behöva lägga mer resurser på införande av insatser riktade mot äldre men samtidigt finns det också ett tydligare incitament att genomföra insatser mot äldre. Hälsosamtal mot 75-åringar och äldremottagning är exempel på insatser som inte är mobila men som riktas mot den målgrupp som ofta är hjälpt av en mobil insats.

Även införandet av nya digitala kontaktytor och utvecklingen av fler digitala vårdmöten innebär en viktig del i utvecklingen för att mer vård ska kunna utföras utan förflyttning till vårdcentralen.

Konsekvensbeskrivning

Närsjukvården Halland ska enligt Vårdval Halland, leverera jämlik vård även när det gäller mobil vård som innebär att vårdtagaren inte behöver ta sig till vårdcentralen. De insatser som prioriteras för vidareutveckling behöver därför kunna användas i hela länet av alla personer i målgruppen för mobil vård.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Inga ekonomiska konsekvenser av beslutet

Närsjukvårdens förvaltning

Karin Hesselgard
Förvaltningschef

Bilaga:

1. Omvärldsanalys, projektgruppen 2021-12-16
2. Hemsjukvårdsavtalet
3. Driftnämnden Närsjukvård, protokollsutdrag §xx 2021-05-26

Styrelsens/nämndens beslut delges

Regionstyrelsens hälso- och sjukvårdsutskott